

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania G. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o emeryturę górniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 14 lutego 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego G. S. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 13 stycznia 2017 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. z dnia 1 października 2015 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej wobec niewykazania 25-letniego okresu pracy górniczej.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że okres pracy ubezpieczonego od dnia 1 grudnia 1992 r. do dnia 31 maja 2004 r. w charakterze ślusarza oraz ślusarza remontowego na Oddziale 02 Kopalni (...) S.A w B. nie może zostać zaliczony w

wymiarze półtorakrotnym, zgodnie z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), ponieważ prace związane z odwadnianiem ustawodawca wyszczególnił w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 23 grudnia 1994 r.), określając je jako „górnik – odwadniacz złóż na odkrywce” i zaliczając wyłącznie do pracy górniczej a nie do kwalifikowanej pracy górniczej.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie: 1) art. 50c ust. 1 pkt 4 w związku z art. 50a ust. 2, art. 50b oraz art. 51 ust. 1 pkt 4, art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przez uznanie, że w spornych okresach nie wykonywał pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, ponieważ praca ślusarza czy ślusarza remontowego nie może zostać zakwalifikowana do innych prac przodkowych, podczas gdy prace te są innymi pracami przodkowymi przy urabianiu kopaliny i nakładu i polegają na odprowadzaniu wody z urobiska; 2) § 3 w związku z załącznikiem nr 3, dział III, pkt 1 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r., przez przyjęcie, że wykonywana przez skarżącego praca w całym spornym okresie nie miała charakteru pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym; 3) art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c., przez dokonanie przez Sąd drugiej instancji dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności pominięcie protokołu Komisji Weryfikacyjnej oraz nie przedstawienie przez Sąd drugiej instancji motywów zajętego stanowiska.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie jego odwołania i przyznanie mu prawa do emerytury górniczej w wyniku zaliczenia spornych okresów pracy w wymiarze półtorakrotnym oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że

skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ „wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w *petitum*, pozbawiając jednocześnie skarżącego prawa do emerytury górniczej”. W ocenie skarżącego, zaskarżony wyrok jest rażąco niesprawiedliwy, chociażby dlatego, że inni pracownicy - również wykonujący taką pracę jak skarżący uzyskali prawo do emerytury górniczej. Istnieje zatem konieczność ingerencji Sądu Najwyższego w celu zagwarantowania stabilności orzecznictwa sądów niższej instancji i wypowiedzenia się, czy prace wykonywane przez operatorów spycharek, ładowarek i koparek jednonaczyniowych w przodku na poziomach roboczych, kwalifikuje się jako prace, o których mowa w art. 50d ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania albo o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

W rozpoznawanej sprawie skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Ustosunkowując się do przywołanej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić trzeba, że w judykaturze przyjmuje się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436) oraz wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy i przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone. Stąd skoro

uzasadnienie wniosku o przyjęcia skargi do rozpoznania odwołujące się do przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., powinno koncentrować się na wykazaniu „oczywistości” zasadności skargi, to nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia, choćby nawet w zmodyfikowanej formie, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, LEX nr 2500419).

Skarżący nie wykazał wystąpienia tak rozumianej oczywistej zasadności skargi, ponieważ nie jest wystarczające stwierdzenie, że „wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w *petitum*, pozbawiając jednocześnie skarżącego prawa do emerytury górniczej oraz z tego powodu, że inni pracownicy – również wykonujący identyczną pracę, co skarżący, uzyskali prawo do emerytury górniczej”, a także poprzestanie na odwołaniu się do rozstrzygnięć w sprawach o podobnym stanie faktycznym i prawnym, mimo że wyroki Sądu Najwyższego do których odwołuje się skarżący takiej tezy nie potwierdzają. Jak zaznaczono w rozważaniach dokonanych powyżej, o oczywistej zasadności skargi nie może świadczyć odwołanie się do podstaw kasacyjnych, zaś wykładnia art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej była wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który jednolicie przyjmuje, iż praca „na odkrywce” w kopalniach węgla brunatnego jest odpowiednikiem pracy „w przodkach” pod ziemią, gdy polega na zatrudnieniu przy pracach bezpośrednio łączących się z procesami związanymi z pozyskiwaniem węgla brunatnego ze złoża (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2012 r., I UK 295/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 38 czy z dnia 22 kwietnia 2011 r., I UK 360/10, LEX nr 949021). Nawiązuje to do poglądu wyrażonego wcześniej w wyroku Sądu Najwyższego: z dnia 11 lutego 2010 r., I UK 236/09 (LEX nr 585722), w którym przyjęto, że za prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które są bezpośrednio związane z wykonywaniem czynności w przodkach – przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających,

ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Pojęcie „inne prace w przodku” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Ponadto na relację między stanowiskami pracy określonymi w załącznikach nr 2 i 3 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę między innymi w wyroku z dnia 29 marca 2011 r., I UK 50/11 (LEX nr 863925), wskazując, że w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. A zatem, gdyby przyjąć, że każde stanowisko pracy w kopalni węgla brunatnego jest stanowiskiem pracy górnika kopalni odkrywkowej (poz. 1 załącznika nr 3), wtedy wszyscy pracownicy objęci załącznikiem nr 2 mogliby być uważani za wykonujących pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Wszyscy bowiem wykonywali w pewnym sensie pracę górnika kopalni odkrywkowej, skoro zostali objęci wykazem stanowisk pracy górniczej w kopalni węgla brunatnego. Tymczasem tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej uzasadniają zaliczenie pracy wykonywanej na nich w wymiarze półtorakrotnym. Przykładowo można podać, że załącznik nr 2 obejmuje trzy stanowiska pracy górnika (górnika na odkrywcę, górnik-odwadniacz złoża na odkrywcę, górnik strzałowy na odkrywcę i jego pomocnik). Załącznik nr 3 obejmuje natomiast dwa stanowiska pracy górnika: górnika kopalni odkrywkowej i górnika strzałowego kopalni odkrywkowej. Pominięte zostało stanowisko górnika odwadniacza. Spośród 12 stanowisk pracy operatorów zamieszczonych w załączniku nr 2 tylko cztery znalazły się w załączniku nr 3. Skoro stanowisko pracy górnika odwadniacza na odkrywcę zawarte w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 nie zostało objęte wykazem stanowiącym załącznik nr 3, to oznacza brak możliwości zaliczenia pracy wykonywanej na tym stanowisku w wymiarze półtorakrotnym (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2011 r., I UK 70/11, LEX nr 1102258). Z przywołanych powyżej orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, że Sądy obu instancji prawidłowo przyjęły, że prace związane z odwadnianiem, które wykonywał skarżący, nie mogą być zaliczone do kwalifikowanej pracy górniczej, co przeczy twierdzeniu o oczywistej zasadności

skargi.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.